

Handelshøyskolen BI

MAN 51271 Terrorism and Counter-Terrorism

Term paper 60% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	17-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	30-05-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	P		
Flowkode:	202210 11595 IN02 W P		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Ingrid Cathrine Sjøholt

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Trusselvurdering: Hva er sannsynligheten for at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022?
Navn på veileder *:	Pia Jansen

Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale?:	Nei	Jeg bekrefter innlevering til biblioteket *:	Ja
---	-----	---	----

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	11
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Prosjektoppgave
ved Handelshøyskolen BI

Trusselvurdering

Hva er sannsynligheten for at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022?

MAN5127 – Terrorisme og terrorbekjempelse

Utleveringsdato:
17.01.2022

Innleveringsdato:
30.05.2022

Stuedsted:
BI Oslo

Sammendrag

Trusselvurderingen svarer på hva sannsynligheten er for at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022. Denne er relevant da koranbrenningene SIAN gjennomfører har ført til at debatten om ytringsfrihet og krenkelse av islam igjen har blitt aktualisert. Sannsynligheten er vurdert basert på kjennskap til terrorisme som fenomen samt ISILs intensjon og kapasitet i åpne kilder. Indikatoranalysen har følgende delfunn:

Overordnet mål og fiendebilde: Det vurderes at SIANs demonstrasjoner representerer et legitimt mål for ISIL. Sett opp mot ISILs prioritering av sine kjerneområder og at Norge har lav og synkende angrepsaktivitet, vurderes det som svært liten sannsynlighet for et terrorangrep mot SIANs demonstrasjoner.

Kampsak: Sett opp mot tidligere forhold som karikaturstriden og koranbrenninger vurderes det som mulig at ISIL vil planlegge plot med begrunnelse i koranbrenningene.

Organisasjonsstruktur: Det vurderes som svært liten sannsynlighet for at ISIL vil gjennomføre et angrep mot SIANs demonstrasjoner da det ikke er organiserte islamistiske nettverk i landet vårt.

Plott: Basert på data om jihadistiske plott mot Vest-Europa og Norge de siste årene, vurderes det som svært lite sannsynlig at ISIL planlegger et terrorangrep mot en av SIANs demonstrasjoner.

Mål og våpen: Det vurderes som sannsynlig at et eventuelt terrorangrep vil gjennomføres med enkle midler og forberedelser bestående av en til to angriper(e) som styres av et ISILs nettverk utenfor Norge. Våpen vil antakelig være eksplosiver og/eller stikkvåpen, sekundært håndvåpen.

Finansiering: Et angrep vil sannsynlig være selvfinansiert og ha lav kostnad.

Reisevirksomhet: Det vurderes som sannsynlig at et angrep vil utføres av personer som allerede er i landet med godkjenning eller ordre fra ISILs nettverk i Europa eller fra kjerneområdene.

Hovedkonklusjon:

Det vurderes som **LITE SANNSYNLIG** at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022

Innhold

1.0	VARSLINGSPROBLEMET	2
2.0	INTENSJON - VILJE	4
2.1	OVERORDNET MÅL OG FIENDEBILDE	4
2.2	KAMPSAK	5
3.0	KAPABILITET - EVNE	7
3.1	ORGANISASJONSSTRUKTUR	7
3.2	PLOTT	9
3.3	MÅL OG VÅPEN	11
3.4	FINANSIERING	13
3.5	REISEVIRKSOMHET	14
4.0	TRUSSELUTVIKLING	15
5.0	SANNSYNLIGHETSVURDERING	17
	REFERANSER	18

Hva er sannsynligheten for at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022?

1.0 Varslingsproblemet

Trusselvurderingen skal svare på hva sannsynligheten er for at «den Islamske Staten i Irak og Levanten» (heretter ISIL) gjennomfører et terrorangrep mot en av demonstrasjonene «Stopp Islamiseringen Av Norge» (heretter SIAN) har varslet å gjennomføre sommeren 2022. Vurderingen er å anse som predikativ og tidsbegrenset til 1-2 måneder frem i tid (juni og juli). Mottaker er PST som har ansvar for å forebygge terror og gi råd om sikringstiltak til lokale styresmakter. Sannsynligheten for et angrep mot SIANs demonstrasjoner skal vurderes basert på terrorisme som fenomen samt ISILs intensjon og kapabilitet basert på åpne kilder.

Våren 2022 har vi en situasjon i både Norge og Sverige der det skjer opptøyer i forbindelse med demonstrasjoner der koranen brennes. Dette er ikke noe nytt. I Norge blusset debatten opp senest i 2019 da koranen ble satt fyr på i Kristiansand. Hendelsen vakte sterke reaksjoner langt utenfor Norges grenser. Nå i 2022 har debatten om ytringsfrihet og krenkelse av islam igjen tatt fyr. I flere av både de norske og svenske byene har demonstrasjonene skapt opprør. Lars Thorsen, leder for organisasjonen SIAN i Norge, og Rasmus Paludan, leder for det danske partiet, Stram Kurs er de to tydelige profilene som fronter motstanden mot islam og hevder sin rett til ytringsfrihet gjennom blant annet å brenne koranen. Det har også provosert mange at politiet under disse demonstrasjonene har forsvart ytringsfriheten gjennom å planlegge og gjennomføre sikkerhetstiltak for både SIAN og Stram Kurs. Da kampsaken antas å vekke appell i islamistiske miljøer, anses det som relevant å undersøke i hvilken grad terrortrusselen fra ISIL mot SIANs demonstrasjoner er sannsynlig.

ISIL er en militant, islamistisk terrororganisasjon som kjemper for opprettelsen av en islamsk stat her og nå. Terrorisme er et begrep som brukes ulikt og som det har vist seg vanskelig å komme til enighet om en klar definisjon på. Sitter viser til fellestrekk til definisjonene som bruk av vold, politisk målsetting, betydning av frykt og at formålet først og fremst er kommunikasjon. Det er noe mer omdiskutert

hvorvidt terrorisme avgrenses til å dekke ikke-statlige aktører eller ikke, men definisjonen fra Loise Richardson vurderes som tilstrekkelig presis: «Terrorisme betyr å handle bevisst og voldelig mot sivile for å oppnå politiske mål.» (Sitter, 2017, s. 15). Gruppen har røtter fra al-Qaida nettverket i Irak, og vokste frem i opposisjon til den USA-ledede okkupasjonen av Irak. ISIL ble tidlig kjent for å bruke metoder som brutale kidnappinger, henrettelser og selvmordsangrep. Da ISIL etablerte seg i 2014, klarte de raskt å erobre store landområder som følge av den kaotiske borgerkrigen i Syria. På det meste kontrollerte de i 2014 nesten en tredjedel av landområdene Syria og Irak, men tidlig i 2019 ble den siste byen under IS-kontroll frigjort. Militært og territorielt anses ISIL i dag å være nedkjempet. ISIL fortsetter nå som organisasjon sin kapasitetsbygging hovedsakelig i kjerneområdene i Syria og Irak. Talibans maktovertakelse i Afghanistan fører til at ISIL styrkes også der. Områdene i Sahel, Somalia og sentrale Afrika preges av svak myndighetskontroll og gir ISIL stort handlingsrom (Etterretningstjenesten, 2022). I denne trusselvurderingen avgrenses ISIL som aktør til å være hovedorganisasjonen eller transnasjonale nettverk man vet er direkte knyttet til organisasjonen. Eventuelle enkeltindivider eller grupper uten direkte tilknytning til ISIL som lar seg inspirere av tankegods eller propaganda defineres kun inn dersom plott er beordret eller godkjent av ISIL. Et plott forutsettes derfor å være kjent i organisasjonen i forkant.

SIAN er en norsk partiuavhengig organisasjon som har eksistert siden 2000. SIAN fremstiller seg selv som en klar motstander av islam, og skriver i sine vedtekter at de vil motarbeide, stoppe og reversere islameringen av Norge da islam er en trussel mot deres fred og frihet (SIAN, 2022). På gateplan består de av en liten kjerne som ledes av Lars Thorsen. Bak står en større gruppe på nett med antatt noen hundre medlemmer. De holder medlemstallene hemmelig, men de tilhører ytre høyre i nors politikk, majoriteten er menn over 50 år, halvparten har høyere utdanning og tjener over gjennomsnittsbefolkningen (Tranøy & Jupskås, 2020). SIAN har varslet om demonstrasjoner på fem ulike steder i Norge i løpet av juni og juli. Demonstrasjonene skal gjennomføres i Oslo (Mortensrud og Eidsvolls plass), Halden, Fredrikstad og Porsgrunn.

PST vurderer det som mulig at ekstreme islamister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge i 2022 (PST, 2022). Denne trusselvurderingen benytter de samme standardiserte sannsynlighetsordene som PST, politiet og Forsvaret har utarbeidet:

Meget sannsynlig: Det er meget god grunn til å forvente. Over 90 % sannsynlighet

Sannsynlig: Det er grunn til å forvente. Mellom 60-90 % sannsynlighet.

Mulig: Det er like sannsynlig som usannsynlig. Mellom 40 % - 60 % sannsynlighet.

Lite sannsynlig: Det er liten grunn til å forvente. Mellom 10 - 40% sannsynlighet.

Svært lite sannsynlig: Det er svært liten grunn til å forvente. Under 10 % sannsynlighet

2.0 Intensjon - vilje

I intensjon legger man til grunn vurderingen av hvilken vilje og motivasjon ISIL har til å gjennomføre terrorangrep mot de varslede demonstrasjonene.

Indikatorene er faktorer som påvirker viljen.

2.1 Overordnet mål og fiendebilde

Indikatoren mål og motivasjon sier overordnet noe om drivkraften og narrativet en organisasjon trenger for å rekruttere, inspirere og overbevise sine tilhengere. Jo sterkere fiendebilde, jo mer rettferdiggjøres sterke virkemidler og strategier som terror. Indikatoren vil kunne synliggjøre hvorvidt SIANs demonstrasjoner på et overordnet nivå er et legitimt og prioritert mål. Indikatoren vil i mindre grad kunne brukes til å predikere hvorvidt SIANs demonstrasjoner på de angitte datoene og stedene er mål.

ISILs grunnleggende drivkraft er religiøst og militært, og de tar til orde for væpnet kamp for å oppnå en islamsk stat her og nå. Grappa ønsker militær kontroll over Levanten med Syria som kjerneområde og en statsdannelse hvor de kan utbre sitt kalifat. Et kalifat innebærer ifølge islamsk tradisjon et grenseoverskridende rike som er religiøst styrt av en muslimsk leder eller kalif (Vikør & Aarseth, 2022). Tilhengerne tilstreber å etterleve koranen og profetens eksempel bokstavelig, og salafismen søker å fremstå som autentisk og hevet over de kulturelle ulikhetene vi kan se i ulike muslimske områder i verden. Dermed opptrer salafismen som et globalt fenomen, og har potensiale for å appellere til mennesker på tvers av land og grupperinger (Linge, 2013). Å utføre «hellig krig» mot vesten fremstilles som

en plikt for ISIL. Fiendebildet mot vesten er en viktig del av polariseringen der det skapes «et oss og dem», de troende mot de vantro, og at de vantro utgjør en trussel. Fiendebildet skaper dermed en tilhørighet. ISIL har skapt et narrativ, en måte å fremstille seg selv og sin historie på, og fiendebildet har gjerne historiske røtter og referanser blant annet tilbake til vestens korstog mot muslimene. Fiendebildet styrkes også av nåtidens intervensjoner, sekulær liberalisme og kampen mot de vantro (Nilsen, 2019). Terrorisme er en bevisst strategi fra ISIL som søker å skape frykt. Sammenlignet med mange andre terrorgruppers mål blir denne type terrorisme mer kompromissløs da ISILs mål er at en ekstrem tolkning av islam, salafistisk jihadisme, skal danne grunnlaget for stat og styring. (Sitter, 2017).

Når det gjelder Norge som geografisk mål i fiendebildet uttaler PST «Vi forventer at terrororganisasjonene ISIL og al-Qaida vil prioritere å bygge opp filialer og tilknyttede grupper i land der de har fotfeste fremfor å gjennomføre terrorhandlinger mot Vesten. Norge vil fortsatt anses som en fiende av terrororganisasjonene, men ikke som et prioritert mål for terrorangrep sammenlignet med enkelte andre vestlige land (PST, 2022). Når det gjelder SIAN, fremstår det ganske klart at en anti-islamisk organisasjon vil fremstå som en fiende av ISIL.

Det vurderes at SIANs demonstrasjoner representerer et legitimt mål basert på ISIL overordnede mål og fiendebilde. Når det er sagt har ISIL et veldig stort og bredt fiendebilde. Sett opp mot ISILs prioritering av sine kjerneområder og at Norge ikke er av de vestlige landene med høy angrepsaktivitet, mener jeg at indikatoren isolert varsler om en svært liten sannsynlighet for et terrorangrep mot SIANs demonstrasjoner.

2.2 Kampsak

Indikatoren kampsak kan benyttes som varsel om fare for angrep dersom saken har tilstrekkelig appell for aktøren. Kampsaker fungerer ofte som en trigger og kan være en utløsende årsak til terrorangrep. Som det ble beskrevet innledningsvis under varslingsproblemet, har hendelser med koran-brenninger, opptøyer og opplevd krenkelse fått ny appell i Norge. En svakhet ved indikatoren er at den

vanskelig vil kunne varsle om et terrorangrep er nært forestående eller hvem det rettes mot, da hevningangrep med begrunnelse i krenkelse ofte skjer etter en viss tid (PST, 2022). Ofte ser man også at angrepene ikke rettes direkte mot de som anses som ansvarlige for «krenkelsen», men for eksempel mot symbolmål med en type tilknytning. I Nasjonal trusselvurdering fra 2022 beskrives at terrortrussel kan komme fra ekstreme islamister som mobiliseres av forhold som oppleves som provokasjoner, krenkelser eller undertrykkelse av religionen islam og muslimer (PST, 2022). PST har tidligere uttalt at de er bekymret for at koranbrenninger er triggerhendelser som kan utløse voldshandlinger (Reymert, 2019). Bjørge beskriver i Root causes of terrorism «Trigger causes are the direct precipitators of terrorist acts. They may be momentous or provocative events, a political calamity, an outrageous act committed by the enemy, or some other events that call for revenge or action» (2005, s. 4).

Da Jyllandsposten I 2005 publiserte tegninger av profeten Muhammed, ble Skandinavia satt på kartet hos Al-Qaida. Etter noen måneder startet de voldelige reaksjonene på karikaturene. Danske og norske ambassader i flere land ble angrepet og påtømt, Telenors kontorer i Pakistan ble angrepet, den norske militærleiren i Afghanistan ble angrepet, danske og norske flagg ble brent. I årene som fulgte har karikaturer blitt publisert i flere land. Journalister har blitt forsøkt drept, et angrep mot Jyllandsposten ble avverget. Det franke satiremagasinet Charlie Hebdo har ved flere tilfeller publisert karikaturer av profeten, og de ble som kjent i 2015 utsatt for et terrorangrep med mange dødsfall. (Orgeret, 2020) Oppsummert kan man si at krenkelse mot islam har potensiale til å vekke store reaksjoner og utløse angrep hos ISIL. «Historically, jihadis have justified attacks in Europe with reference to two main grievances: military interventions in Muslim countries and perceived insults against Islam (such as drawings of the Prophet Muhammad) (Nesser, 2019).

I Sverige ble den 23. april i år to unge menn med tilknytning til ISIL pågrepet og mistenkt for å planlegge et attentat mot Rasmus Paludan, hans tilhengere eller politiet. Politiet fant fire molotovcocktails som de knytter til hendelsen (Bjørk, 2022). I Norge har SIAN allerede gjennomført noen demonstrasjoner under våren. Noen har foregått for nesten tomme tribuner, men flere har endt med opptøyer og

angrep mot både politiet og SIAN. Svensk politi har de siste ukene pågrepet to personer med ISIL-tilknytning, mistenkt for et planlagt attentat mot en demonstrasjon i Borås i Sverige. Selv om forholdene i landene ikke kan likestilles, vurderes SIANs demonstrasjoner med koranbrenning å ha potensialet til å bli en kampsak med så høy appell at det kan trigge hevnangrep. Det er grunn til å forvente at SIANs koranbrenninger er kjent i ISILs nettverk i Skandinavia, mulig også både i Europa og deres kjerneområde, og at norske islamister er med på å spre dette i online nettverk. Som trusselreduserende forhold mener jeg at Norge sammenlignet med mange andre land generelt har en tålmodig muslimsk befolkning som maner til ro og å ikke møte SIAN med opptøyer. Den norske muslimske befolkningens måte å møte SIAN på kan redusere trusselen opp mot omtale og reaksjoner hendelsene får i media og i hvordan dette omtales utover landets grenser.

Det vurderes at SIANs brenning av koranen oppleves som krenkende og vekker provokasjon hos ISIL. Sett opp mot tidligere forhold som karikaturstriden og koranbrenninger mener jeg indikatoren isolert varsler at det er mulig at ISIL vil planlegge plot med begrunnelse i koranbrenningene. Jeg anser det derimot på bakgrunn av indikatoren som lite sannsynlig at et eventuelt terrorangrep vil rettes direkte mot SIANs varslede demonstrasjoner i sommer.

3.0 Kapabilitet - evne

I kapabilitet legger man til grunn vurderingen av hvilken evne ISIL har til å gjennomføre terrorangrep mot de varslede demonstrasjonene. Indikatorene er faktorer som påvirker denne evnen.

3.1 Organisasjonsstruktur

Indikatoren har betydning for hvordan opptrapping til et angrep kan undersøkes og kan si noe om sannsynlighet for at angrepet kommer innenfra eller utenfra landet.

ISIL hadde under kalifatet en stor og profesjonell organisasjon med solid økonomi. I følge Le Monde hadde de årlige inntekter på 7,9 milliarder dollar (Rachline, 2019, s. 142). Deres PR-strategi med propaganda sirkulerte på Internett

og YouTube i «Hollywood-kvalitet» (Ali, 2016, s. 93). Etter kalifatets fall har de fortsatt en sentral organisasjon med undergrupper, men IS åpner i praksis dørene for alle noe som resulterer i appell og støtte til grupper og individer i Vesten som er villige til å utføre angrep av type lederløs jihad (Sitter, 2017, s. 220). Dette gjør det utfordrende å avgrense ISIL.

Al Qaida kjente vi som en gruppe med struktur og tette koblinger der ledelsen kontrollerte ressursene og gav kommandoer. Dette gjorde risikoen for avsløring høy. Sammenlignet med Al-Qaida opptrer ISIL i større grad i mer uformelle og lokale grupper som operer mer selvstendig og etterlikner sine forgjengere. Dette kalles som nevnt «lederløs jihad» og danner et spredt globalt nettverk. De samarbeider, inspirerer og veileder hverandre via internett (Sageman, 2008). Løse koblingene, oftere involvering av færre personer og kommandolinjer, gjør plottene vanskeligere å avdekke. Islamistiske terror plot i Europa innebærer gjerne samspill mellom en celle og ekstremistiske nettverk i angrepslandet, så vel som internasjonale nettverk (Nesser, 2017).

En av hovedgrunnene til ISIL har blitt så store i Europa er det store antall fremmedkrigere som ble rekruttert til ISIL og konflikten i Syria. En fremmedkriger kan defineres som en privatperson som av ideologiske eller idealistiske årsaker velger å kjempe i væpnede konflikter utenfor sitt eget land, og uten betaling. (Leraand, Stenersen, & Larsen, 2019). Det er estimert at mellom 4000-7000 personer dro fra Europa, de fleste sluttet seg til ISIL (Nesser, 2019). Fra Norge dro det ca. 100 personer. Av disse antas 40 være drept, at rundt 20 fortsatt er igjen i Syria og Irak, mens 40 er tilbake i Norge eller har reist til andre land. (Leraand, Stenersen, & Larsen, 2019). Noen av disse er dømt og har sonet i flere år hvorav flere allerede er løslatt. Majoriteten har aldri blitt rettsforfulgt både på grunn av manglende bevis og at flere dro til Syria før det var ulovlig å delta i en terrororganisasjon. Neuman argumenterer for at de som faktisk fortsatt er en del av terrororganisasjoner og returnerer er spesielt farlige. Angrepene de gjennomfører er mer dødelige og har større sannsynlighet for å lykkes (Neumann, 2016). De har mottatt trening og bygget erfaring. Angrepet i Paris i 2015 viste nettopp at en pool med fremmedkrigere gav ISIL kapabilitet til å gjennomføre et stort og komplekst angrep (Hoffman, 2017). Selv med antatt svært lave tall på

hvor mange som fortsetter å være aktive innen terror når de returnerer, vil en lav prosentandel fortsatt utgjøre mange mennesker med høy motivasjon og kunnskap og erfaring fra strid og terror (Neumann, 2016). «The entrepreneurs operate on behalf of armed groups in conflict zones, making the threat more ideological, strategic and organized than many assume. Entrepreneurs tend to be veterans of jihadi activism within Europe and through foreign fighting, and there has been a “veteran effect” in European jihadism, which also applies to the IS-threat» (Nesser, Stenersen, & Oftedal, 2016)

Et terrorangrep fra ISIL mot en av SIANs demonstrasjoner kan deles i tre mulige grupper sett opp mot indikatoren organisasjonsstruktur

- 1) ISIL som hovedorganisasjon/fra kjerneområdet
- 2) Et av de etablerte europeiske nettverkene under hovedorganisasjonen
- 3) Fra enkeltpersoner eller grupper som er inspirerte av ISILs ideologi og mål og deler deres tankegods.

Det vurderes som lite sannsynlig at et terrorangrep vil komme fra gruppe 1 da ISILs hovedfokus primært vil være å bygge opp organisasjonen i kjerneområdet. Det kan være av interesse for de å vise styrke, få publisitet og øke rekrutteringen, så de vil sannsynligvis støtte et eventuelt angrep som kommer fra gruppe 2 eller 3. For at gruppe 3 skal defineres under ISIL som aktør, må de som nevnt ha en direkte kobling til organisasjonen der ett plott er beordret eller godkjent i forkant. Det er hovedsakelig gruppe 3 Etterretningstjenesten forventer at terrortrusselen mot Europa og Norge skal komme fra. Sett opp mot denne inndelingen mener jeg at indikatoren organisasjonsstruktur isolert varsler om svært liten sannsynlighet for at ISIL vil gjennomføre et angrep mot SIANs demonstrasjoner da det ikke er organiserte islamistiske nettverk i landet vårt, og Norge heller ikke er et prioritert terrormål for ISIL.

3.2 Plott

Situasjonen i 2017 var den at det aldri tidligere har vært så mange terrorist plott per år i Europa. Aldri tidligere har så mange plot gått under radaren og resultert i angrep, og aldri tidligere har så mange blitt drept av jihadistisk terror i Europa. Dette er direkte knyttet til ISIL og den arabiske våren. (Nesser, 2017) Den

geografiske spredningen av terrorist plott i Europa over tid viser at land med tyngst militær involvering i den muslimske verden, Frankrike og Storbritannia, er de som har blitt angrepet mest.

I denne trusselvurderingen er begrepet terrorist plott benyttet da det favner både planlagte, avvergede og gjennomførte angrep. Å måle terrorisme basert på utelukkende gjennomførte angrep blir misvisende da de kun utgjør toppen av isberget (Nesser, 2019). Majoriteten av terrorplaner feiler enten av interne grunner eller avverges av ekstern intervensjon. Et fullverdig bilde av trusselen må omfatte både hva som ble planlagt så vel som hva som ble gjennomført (Crenshaw & Lafree, 2017, s. 69) Ser man bort fra avvergede angrep, kan det se ut som jihadistiske angrep mot Vest-Europa har falt med rundt 50 % etter kalifatet ble nedkjempet. Men involverer man de avvergede angrepene ser man at den totale aktiviteten i 2018 var høyere enn alle år før 2015 (Nesser, 2019). Norge er ikke registrert med gjennomførte angrep mellom 1994-2022, men med et fåtall avvergede plott (Nesser, 2022). Senest i 2021 ble en 16 år gammel gutt i Norge dømt for terrorplanlegging (PST, 2022). Vi ser også at angrep utføres i land med tilhørighet til islamister som har fått lederposisjoner i IS (Nesser, 2017). Etter at ISIL falt har angrepsaktiviteten fortsatt vært høy, men andelen hendelsen som involverer minst en fremmedkriger er på 0 etter 2019. Det som ikke fanges opp av disse dataene er at ved noen tilfeller har det vært virtuell fremmedkrigerinvolvering. Som et eksempel kan terroren i Drottninggatan i Sverige nevnes. Her fjernstyrte en fremmedkriger og ISIL-kontakt Akilov via en app online (Andersson, et al., 2018). I Norge har vi per dags dato islamister, men det er ikke etablert organiserte ekstreme islamistiske grupper i Norge. Vi har personer som under den siste tid (måneder og år) er løslatt som har vært dømt for deltakelse i ISIL og for terrorrekruttering til organisasjonen. Gjennom åpne kilder er det ikke mulig å gå videre inn i hvilken trussel disse eventuelt representerer. Men vi vet samtidig at kun noen få kan utgjøre en stor trussel dersom dette er personer med erfaring, dedikasjon og ressurser.

En FFI-studie fra 2016 som så på både gjennomførte og avvergede angrep fant ut at terrorister som opererer hovedsakelig alene går under radaren i 57 % av alle saker, mens grupper som opererer går uoppdaget i bare 26 % av sakene. (Nesser,

2019). Det vil si at det er langt mer sannsynlig at terrorplott der grupper er involvert blir avverget eller går feil. Kvantitative datainnsamlinger generelt på terrorisme er utfordrende av mange årsaker, men blant annet på grunn av at vi ikke har et felles definisjoner på hva og hvordan vi rapporterer på tvers av land. Land jobber også svært ulike med kontraterrorisme som vil ha innvirkning på statistikken og gjør sammenligninger utfordrende. En svakhet ved å bruke plott som indikator, er at man i mange terrorsaker ikke vet hvem som har ansvaret, hvem har gjort det (Crenshaw & Lafree, 2017). I mange tilfeller er det ganske uavhengige grupper som jobber på egen hånd uten direkte lenke til en terrorgruppe. I andre tilfeller kan for eksempel ISIL ta på seg ansvar for et angrep selv om de ikke har beordret eller godkjent dette. Dette gjelder særlig angrep som fremstår som vellykket.

Basert på data om jihadistiske plott mot Vest-Europa og Norge de siste årene, anser jeg det som svært lite sannsynlig at ISIL planlegger et terrorangrep mot en av SIANs demonstrasjoner.

3.3 Mål og våpen

Mål og våpen som indikator vil kunne varsle om hvilken av demonstrasjonene som vurderes som mest utsatt for et angrep og hvordan angrepet vil gjennomføres.

Norge som terrormål for ISIL er ikke av verken historiske eller militære årsaker et land som peker seg spesielt ut og av den årsak har en høyere sannsynlighet for å bli angrepet. Men vi er en del av det generelle fiendebildet fra Vesten, og har i enkelte sammenhenger stukket oss frem med støtte i kampsaker, som for eksempel karikaturstriden. Trenden for plott i Skandinavia er lav og synkende. IS har i hovedsak gjennomført små og enkle angrep, men har også vist at de kan gjennomføre større og mer komplekse angrep. Av angrepsvåpen har de i hovedsak benyttet væpnede angrep, bomber, kjøretøy og attentat. Plott med bomber og CBRN involvert er de som i størst grad har feilet/blitt avverget. Plott med enklere våpen og bruk av kjøretøy er vanskelig å oppdage og avverge da det er lite forberedelser knyttet til å skaffe dette (Nesser, 2022).

Valg av mål er ikke tilfeldig. Offentlige plasser med mye mennesker er det som går mest igjen. Politiet og militæret er viktige mål, så følger offentlig transport og offentlige personer. Angrep mot politiet er de plottene som har lyktes oftest, fulgt av offentlig transport. Plott mot regjering og militæret har vist seg vanskeligst å gjennomføre. I plott og gjennomførte angrep er det de to siste årene stikkvåpen/kniv og eksplosiver som er de mest benyttede angrepsmetodene. (Nesser, 2019) «Terroristens handling er konstruert for å kommunisere et budskap. Valg av taktikk, mål og våpen er blant annet formet av gruppens ideologi, tilpasset organisasjonens ressurser og kapabilitet» (Hoffman, 2017, s. 242). Hoffman sier videre: «På ingen andre områder av moderne terrorisme har religion hatt større innvirkning enn å drive den enorme økningen av selvmordsangrep som har skjedd siden 11. september» (2017, s. 139). Når Hoffman her refererer til religion, mener jeg det er mer riktig å omtale det som religiøs ekstremisme og glorifisering av martyrdom.

SIANs demonstrasjoner foregår gjerne på et torg eller åpen plass med beskyttelse av politiet. I dataene for jihadistiske angrep i Europa er nummer en av valg av mål offentlige plasser og sekundært angrep mot politiet. Det vil si at valg av mål her vil være helt i henhold til tidligere plott. Som symbolmål og stor publisitet vil antakelig Eidsvolls plass i Oslo utmerke seg. Plassen er en av landets viktigste arenaer for ytringsfrihet og engasjement, og ligger rett foran Stortinget som representerer demokrati og det ISIL er imot. Det er i tillegg midt i fellesferie, og det kan forventes mye mennesker der på en lørdag. I forhold til valg av våpen, vil man på denne plassen antakelig planlegge med eksplosiver eller stikkvåpen, sekundært håndvåpen. I Sverige ble det i attentatplanleggingen mot Paludan benyttet molotovcocktails som er lett å lage hjemme. Bruk av kjøretøy har vært brukt i plott, men på Karl Johan er det gjort fysiske sikringstiltak som gjør dette mindre gjennomførbart. Angripere vil antakelig gå inn med livet som innsats, og politiet må derfor regne med å bli angrepet. Når det gjelder valg av land, er det andre land enn Norge og Skandinavia som er i fiendebildet. Men dersom det befinner seg islamister i Norge med kontakter til andre i ISILs nettverk, har man også sett soloangrep der personen mottar instruksjoner online fra ISILs terrorceller. (Nesser, Stenersen, & Oftedal, 2016). Vi har i Norge returnerte fremmedkrigere med kapabilitet til å gjennomføre angrep.

Politiet har under våren flere ganger på kort varsel grunnet sikkerhet flyttet fysisk sted for demonstrasjonene. Det vurderes derfor som sannsynlig at et terrorangrep vil innebære valg av angrepsmetode som fleksibel så det er lett å tilpasse seg et eventuell annen lokasjon. Med et så konkret mål som en demonstrasjon - på en konkret dato – og konkret lokasjon, som erfaringsmessig gjerne endrer seg kort tid i forvei, vil det også spille inn på sannsynligheten for at en celle utenfra Norge skal ta seg inn til denne. ISIL vil antakelig se det som nødvendig å ha utfører(e) i landet som evner å være fleksible og raskt kan endre tidspunkt og sted, alternativt avbryte dersom demonstrasjonen avlyses.

Sett opp mot rammene av demonstrasjonene vurderes det som sannsynlig at et terrorangrep vil gjennomføres med enkle midler og forberedelser bestående av en til to angriper(e) som styres av et av ISILs nettverk utenfor Norge. Våpen vil antakelig være eksplosiver og/eller stikkvåpen, sekundært håndvåpen, og terrorangrepet vil fra aktørs side sannsynligvis være med livet som innsats.

3.4 Finansiering

Finansiering er en indikator som vil kunne si noe om både omfang og kompleksitet av et terrorangrep og kunne lede oss til hvor i organisasjonen terrortrusselen er forankret.

Oftedal beskriver i rapporten «The financing of jihadi terrorist cells in Europe» hvordan jihadister i Vest-Europa skaffer, flytter og bruker penger. «Den vanligste inntektskilden er cellemedlemmenes personlige midler (lønn, trygd og sparepenger). Det store flertallet av terrorceller genererer noen egne midler, og halvparten er fullstendig selvfinansierte. ... Videre er angrepene relativt billige. Tre fjerdedeler er estimert å ha kostet under \$10.000. Over tid har det vært en nedgang i andelen europeiske jihadistceller som mottar støtte fra andre jihadister, mens andelen celler som er selvfinansierte med lovlige inntektskilder har økt.» (Oftedal, 2014, s. 6). Angrepet i Nice i 2016 som drepte 86 og såret 430 mennesker er et eksempel der kostnaden av angrepet kun var en mann med en leid lastebil. (Rachline, 2019, s. 142)

Man kan kanskje tenke seg at plott der IS finansierer angrepet vil utgjøre en større fare og trussel for angrep, men dette medfører nødvendigvis ikke riktighet. «Our data suggest that this is not necessarily the case. In fact, in 2014-16, we find that plots funded by IS are the least likely to result in attacks». (Nesser, Stenersen, & Oftedal, 2016, s. 16).

Det vurderes at et terrorangrep mot en av SIANs demonstrasjoner sannsynlig vil være selvfinansiert og ha relativt lav kostnad. Vurderingen er basert på de siste års utvikling og data, og jeg finner ikke noe som indikerer at et terrorangrep mot SIANs demonstrasjoner skulle kreve en annen type finansiering.

3.5 Reisevirksomhet

Reisevirksomhet er en indikator som vil kunne si noe om hvor terrortrusselen og angriperne kommer fra. Vi har to mulige scenarier, alternativt en kombinasjon av de begge.

1. Terrorplott innbefatter person(er) som allerede er i landet
2. Terrorplot innbefatter person(er) som må krysse grense til Norge

De geografiske byene demonstrasjonene skal gjennomføres i ligger på Østlandet, to i tidligere Østfold (Halden og Fredrikstad), to i Oslo (Sentrum og Mortensrud), og ett i Vestfold og Telemark (Porsgrunn).

Scenario 1 vil være vanskelig å oppdage, da det vil kreve lite planlegging.

Demonstrasjonene kan nås ved hjelp av personbil eller offentlig transport, og det vil ikke være behov for aktørene å planlegge reisevirksomhet i forkant så sant personen(e) befinner seg i geografisk nærhet til målet. Det er vanlig som en del av planleggingen å rekognosere området i forkant. Men heller ikke dette er lett å avdekke på en offentlig plass med mye mennesker dersom man ikke har konkrete personer som overvåkes.

Scenario 2 vil være mulig å avdekke ved en eventuell grensekontroll. Aktørene kan ankomme via luft, vei eller sjø. Avhengig av om aktørene er tidligere straffet og/eller kan knyttes til ISIL, vil nok påvirke valg av rute sett opp mot risiko for å bli id-kontrollert. Luft er en rute der de vil legge igjen persondata i passasjerlister og måtte fremvis id-dokumenter. Vei er en rute som er mindre risikofylt, men det

avhenger igjen av hvor mange grenser de skal passere og hvilken nasjonalitet de har. Sjø er en tredje mulig vei, da alle byene har havn. Men også på sjø er det grensekontroll og overvåking av båt, cruise og skipstrafikk. Det er også et lite fleksibelt fremkomstmiddel da du i de fleste tilfeller også vil være avhengig av andre fremkomstmidler for å nå angrepsplassen. Vei vurderes som det mest realistiske måten å komme inn i Norge da sjansen fordi det er en relativ enkel måte å ta seg inn i landet på med lav risiko for å bli oppdaget i en grensekontroll. Inn til Norge i Østlandsområdet finnes det flere ubevoktede grenseoverganger, og på hovedfartsårene (Ørje og Svinesund) gjennomføres i disse tider kun kunnskapsbaserte stikkprøver. Norge er per i dag midt i en pågående asylstrøm og det vurderes som mulig å utnytte dagens asylstrøm fra Ukraina for å komme seg inn. Nesser viser til at dette er en måte fremmedkrigere kan og har tatt seg forbi grenser på (Nesser, 2017). Det finnes per dags dato et marked for både ekte og falske biometriske pass fra Ukraina. Det er heller ikke lang reiseveis fra Riksgrense til de nærmeste målene Halden, Fredrikstad eller Oslo.

Det vurderes derimot som mest sannsynlig at et angrep vil utføres av personer som allerede er i landet med godkjenning eller ordre fra ISILs nettverk i Europa eller fra kjerneområdene. Vi har ekstremister i Norge som er del av ISILs transnasjonale nettverk på Internett. Basert på indikatoren reisevirksomhet er dette scenarioet den beste strategien for at angrepet skal lykkes. Valg av demonstrasjon kan da også ha med å gjøre hvor angriperen har geografisk tilhørighet. Det så vi blant annet i det planlagte attentatet i Borås der to lokale menn med ISIL-tilknytning er mistenkte (det presiseres at denne hendelsen fortsatt er under etterforskning).

4.0 Trusselutvikling

I den nasjonale trusselvurdering fra PST vurderes det som mulig at ekstreme islamister vil forsøke å utføre terrorhandlinger i 2022. Terrortrusselen vil enten komme fra personer som er inspirert av ideologien eller fra personer som er mobilisert av opplevde provokasjoner eller krenkelser av islam eller muslimer.

Når det kommer til ISILs intensjon og vilje kommer det ikke på overordnet nivå noe frem som indikerer at det strategiske har endret seg. Etter kalifatetets fall er ISILs hovedfokus rettet mot kjerneområdene, men det anses fortsatt som legitimt og ønskelig å angripe vestlige mål. Jeg mener det viktigste vi ser under negativ utvikling i trusselbildet knyttet til vilje faller under indikatoren kampsak. Debatten som har blusset opp, og til tider opprør knyttet til demonstrasjonene både i Norge og Sverige, kan bli en utløsende årsak til å planlegge et terrorangrep. Det vurderes som om viljen til å gjennomføre et angrep mulig har blitt noe styrket eller trigget i ISILs nettverk som har direkte kontakt med norske og svenske islamister på grunn av koranbrenningene som er gjennomført i Norge og Sverige under våren 2022.

Når vi ser på utviklingen av ISILs evne til å gjennomføre et eventuelt angrep, har denne på overordnet nivå i et langtidsperspektiv helt klart blitt redusert etter kalifatets fall. Allikevel er angrepsaktiviteten på et nivå som er høyere enn i tiden før 2015, så det betyr fortsatt at ISIL representerer en stor terrortrussel og fortsatt har kapasitet selv om mange plott også feiler eller avverges.

SIAN kan fremstå som et ganske opplagt mål med tanke på hevn og fiendebilde. Samtidig har vi historisk sett at angrep med begrunnelse i for eksempel krenkelse av islam, gjerne er vanskelige å tidfeste og også ofte adresseres andre symbolske mål som ses på som en representant et produkt av de virkelige problemene i det vestlige samfunnene. Dette reduserer i utgangspunktet sannsynligheten for at et terrorangrep vil rettes rett mot en av SIANs demonstrasjoner. Men med utviklingen vi har sett de siste årene der ISIL i større grad har distribuert og desentralisert planleggingen og gjort den mer individualisert, er min vurdering at dette sannsynlig vil påvirke valg av mål og at det i større grad blir styrt av «personlige preferanser». Det vurderes som mulig at dette kan påvirke til flere plott som en raskere respons på noe som skjer her og nå. Om det planlagte attentatet i Borås kan være et eksempel på dette er for tidlig å si da det ikke foreligger noen siktelse i saken per dags dato. Jeg minner om at eventuelle plott som ikke involverer ISIL direkte i forberedelser ikke omfattes av denne trusselvurderinger.

Det er ikke avdekket direkte taktiske advarsler som peker mot at det planlegges et terrorangrep mot en av SIANs demonstrasjoner i sommer. I dette ligger at det ikke er funnet tegn til forberedelser i form av aktiviteter knyttet til kommunikasjon, finansiering, anskaffelse av våpen og utstyr eller reiseplanlegging. Det mest sannsynlige plottet vurderes basert på historisk kontekst, siste tids utvikling og hva som må hensyntas ved lokasjonene, å være:

- Solo-terrorisme eller dyader. Planlagt av en-to personer med tilhold i Norge, men veiledet og godkjent av ISILs nettverk i Europa
- Mest sannsynlig mål: Eidsvolls plass i Oslo lørdag 2. juli
- Våpen: Eksplosiver og/eller stikkvåpen
- Selvfinansiert

5.0 Sannsynlighetsvurdering

ISILs overordnede vilje til å gjennomføre terrorangrep vurderes som uendret.

ISILs vilje til å gjennomføre terrorangrep fra nettverk i Skandinavia/Vest-Europa vurderes som noe styrket grunnet koranbrenningene og opprørene knyttet til disse.

ISILs evne til å gjennomføre store terrorangrep vurderes som svekket. ISILs evne til å gjennomføre enklere angrep med få involverte vurderes som uendret.

Det vurderes at SIANs demonstrasjoner som mål er legitimt, men ikke prioritert.

Et eventuelt angrep forventes å komme fra Norge koordinert og godkjent fra ISILs nettverk og involvere få personer og enkle våpen.

Det vurderes som LITE SANNSYNLIG at ISIL gjennomfører et terrorangrep mot en av SIANs varslede demonstrasjoner sommeren 2022.

Referanser

- Ali, M.-R. (2016). *Trusselen fra IS - Terror, propaganda og ideologi*. Oslo: Kagge Forlag.
- Andersson, H. L., Malmgren, K., Svanberg, N., Baas, D., Petersson, C., Syren, M., & Ejneberg, R. (2018, januar 30). *Rakhmat Akilovs egne ord om dådet på Drottninggatan*. Hentet fra Expressen:
<https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/rakhmat-akilovs-egna-ord-om-dadet-pa-drottninggatan/>
- Bjørge, T. (2005). *Root causes of terrorism: myths, reality, and ways forward*. London and New York: Routledge.
- Bjørk, F. (2022, mai 20). *svt nyheter*. Hentet fra
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/tva-borasare-misstankta-for-att-ha-forberett-sprangdad-nar-paludan-s>
- Crenshaw, M., & Lafree, G. (2017). *Countering Terrorism*. Washington D.C.: Brookings Institutions Press.
- Etterretningstjenesten. (2022). *FOKUS 2022 - Etterretningstjenestens vurdering av aktuelle sikkerhetsutfordringer*. Forsvaret.
- Hoffman, B. (2017). *Inside terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Leraand, D., Stenersen, A., & Larsen, K. M. (2019, september 20). *fremmedkriger*. Hentet fra Store norske leksikon:
<https://snl.no/fremmedkriger>
- Linge, M. (2013). Den konservative muslimske vekkelsen. Om Islamnet, Profetens Ummah og salafismens fremvekst i Norge. *Samtiden* 4, 38-52.
- Nesser, P. (2017). *Islamist Terrorism in Europe*. New York: Oxford University Press.
- Nesser, P. (2017, September 27). *Terror i Europa: IS-effekten*. (I. Windheim, Redaktør) Hentet fra <https://www.nupi.no/Skole/HHD-Artikler/2017/Terror-i-Europa-IS-effekten>
- Nesser, P. (2019, september 20). *Foiled plots: the untapped data resource in terrorism studies*. Hentet fra Universitetet i Oslo - C-REX:
<https://www.sv.uio.no/c-rex/english/news-and-events/right-now/2019/foiled-plots-the-untapped-data-resource.html>

- Nesser, P. (2019, Volume 12 Issue 3). *Military interventions, jihadi networks, and terrorist entrepreneurs: How the islamic state terror wave rose so high in Europe*. Hentet fra Combating Terrorism Center at West Point: <https://ctc.usma.edu/military-interventions-jihadi-networks-terrorist-entrepreneurs-islamic-state-terror-wave-rose-high-europe/>
- Nesser, P. (2022, mars 22). Forelesning MO Trends. *Jihadi Plots in Europe dataset*. Oslo: FFI.
- Nesser, P., Stenersen, A., & Oftedal, E. (2016, desember). Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Effect. *Perspectives on terrorism*.
- Neumann, P. R. (2016). *Radicalized - New jihadists and the threat to the west*. London-New York: I.B. Tauris.
- Nilsen, A. B. (2019). Fiendebilder blant ekstreme islamister. *Babylon - nordisk tidsskrift for midtøstenstudier*.
- Oftedal, E. (2014). *The financing of jihadi terrorist cells in Europe*. Forsvarets Forskningsinstitutt.
- Orgeret, K. S. (2020, november 2). *karikaturstriden*. Hentet fra Store norske leksikon: <https://snl.no/karikaturstriden>
- PST. (2022). *Nasjonal trusselvurdering 2022*. Hentet fra www.pst.no: <https://pst.no/globalassets/ntv/2022/nasjonal-trusselvurdering-2022-pa-norsk.pdf>
- Rachline, V. K. (2019). *Terror i Europas hjerte*. Oslo: Res Publica.
- Reymert, P. Å. (2019, desember 2). *Frykter koranbrenning utløser vold*. Hentet fra Vårt land: <https://www.vl.no/nyheter/2019/12/02/frykter-koranbrenning-utloser-vold/>
- Sageman, M. (2008). *Leaderless Jihad - Terror Networks in the Twenty-First Century*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- SIAN. (2022, Mai 26). *Om SIAN*. Hentet fra SIAN - stopp islamiseringen av Norge : <https://www.sian.no/om-sian>
- Sitter, N. (2017). *Terrorismens historie*. Oslo: Dreyers Forlag.
- Tranøy, H. P., & Jupskås, A. R. (2020, september 10). *Hvem er medlemmene i Sian? Vi spurte dem*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/OQnQy1/Hvem-er-medlemmene-i-Sian-Vi-spurte-dem>

Vikør, K. S., & Aarseth, M. B. (2022, februar 17). *Den islamske staten (IS)*.

Hentet fra Store norske leksikon: [https://snl.no/Den_islamske_staten_\(IS\)](https://snl.no/Den_islamske_staten_(IS))